

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Muistio on laadittu kattavaksi, jossa käydään läpi hyvin mm. nykyinen varautumista koskeva lainsäädäntö sekä perusteet valmiuslakiin tehtäviin muutoksiin, huomioiden toiminta- ja turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset sekä Covid 19 –pandemian tuomat kokemukset.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

Erityinen tarve on myös lainsäädännön avulla lisätä ja vahvistaa varautumiseen liittyvää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa eri viranomaisten välillä, vetoamalla siinä tietojen salassa pidettävyyteen tai perustelemalla tiedonvaihdon mahdollisuutta vakiintuneilla käytänteillä tai perusteilla, joilla ei ole lainsäädännöllistä pohjaa. Ainostaan tiedonvaihtoa lisäämällä voidaan luoda yhtenäinen tilannekuva ja näin osaltaan tehostaa toimintaa.

Kuten valmiuslakityöryhmän kuulemat asiantuntijat toivat esille, myös Ahvenanmaa tulee huomioida osana valtakunnallista varautumisen verkostoa entistä tiiviimmin.

Valmiuslakityöryhmän alustavat ehdotukset olivat lähtökohtaisesti hyviä. Alla muutamia nostoja.

2. Valmiuslain varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa on syytä laajentaa julkisia hallintotehtäviä hoitaviin yhteisöihin

”Valmiuslakityöryhmän alustavan arvion mukaan varautumisvelvollisuus olisi perusteltua ja johdonmukaista ulottaa näiden lisäksi myös varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolisiin

yhteisöihin ainakin siltä osin kuin kyse on julkisten hallintotehtävien hoitamista varten lailla perustetuista tai niitä hoitamaan velvoitetuista toimijoista. Lähtökohtaisesti ei ole perusteita kohdella tällaista toimintaa varautumisvelvollisuuden osalta eri tavoin riippuen siitä hoitaako tehtävää viranomaisen vai yksityinen”

Varautumisvelvoite tulisi ulottaa ainakin em. yhteisöihin.

3. Julkishallinnon velvollisuutta huolehtia varautumisesta ostopalvelutilanteissa on syytä säännösperusteisesti korostaa

”Ostopalvelusopimukseen voitaisiin ottaa ehtoja palvelujen turvaamisesta poikkeusoloissa. Valmiuslakiin olisi tässä tarkoituksessa syytä sisällyttää nimenomainen säännös, joka velvoittaa varmistumaan varautumisvelvollisuuden toteutumisesta myös silloin, kun varautumisvelvollinen hankkii tehtäviensä hoitamista tukevia palveluita sopimusperusteisesti yksityisiltä yhteisöiltä.”

Kuten muistiossa todetaan, vastaavan kaltainen säännös sisältyy nykyään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 50 §:n 2 momenttiin. Vastaava ehto tulisi sisällyttää myös valmiuslakiin.

4. Muilta osin yksityisen sektorin varautuminen on syytä edelleen jättää erityissääntelyn, sopimusten ja vapaaehtoisuuden varaan

”Yksityisen sektorin rooli yhteiskunnan toimivuuden kannalta tärkeiden toimintojen häiriöttömyyden ja jatkuvuuden turvaamisen kannalta on kasvanut merkittävästi. Erityisesti yhteiskunnan kriittinen infrastruktuuri toimii laajasti yksityisten yritysten varassa. Kokonaisturvallisuuden hallinnan näkökulmasta valmiuslakityöryhmä pitää erittäin tärkeänä varmistaa myös säännösperusteisesti yksityisen sektorin kriittisten toimijoiden riittävä varautuminen ja häiriönsietokyky sekä yksityisen ja julkisen sektorin toimiva varautumisyhteistyö. Työryhmä ei pidä välttämättömänä tai tarkoituksenmukaisena laajentaa valmiuslain yleisen varautumisvelvollisuuden soveltamisalaa edellä johtopäätöksessä mainittua laajemmin yksityisen sektorin toimijoihin.”

Tulisi harkita, pitäisikö valmiuslain yleisen varautumisvelvollisuuden soveltamisalaa laajentaa kuitenkin myös yksityisen sektorin toimijoihin. Tavoitteena tulisi olla, että toimialakohtaisen erityislainsäädännön sijasta, varautumisvelvoite tulisi yhdestä laista. Tämä yhdenmukaistaisi ja selkeyttäisi varautumisvelvoitetta.

5. Varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä on syytä täsmentää

3) Valmiussuunnitelman vähimmäissisällöstä olisi syytä säätää laissa.

Kannatettava ehdotus. Valtioneuvoston asetus (308/2023) hyvinvointialueiden varautumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteisiin määrittelee hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelmien osalta, mitkä asiakokonaisuudet niiden tulee ainakin sisältää häiriötilanteisiin varautumiseksi sekä jatkuvuudenhallinnan turvaamiseksi. Sama edellytys olisi hyvä sisällyttää myös lakiin.

8. Varautumisen poikkihallinnollisen ohjaamisen ja yhteensovittamisen sääntelyä on syytä täsmentää

”Valmiuslakiin sen sijaan ei sisälly säännöksiä eri hallinnonaloilla toteutettavan varautumisen keskinäisestä yhteensovittamisesta, mitä voidaan työryhmän käsityksen mukaan pitää puutteena ottaen huomioon ja uhkaympäristön lisääntyneet keskinäisriippuvuudet. Valmiuslakityöryhmä katsookin, että varautumista koskevaa poikkihallinnollista ja toimialojen välistä yhteistyötä olisi syytä pyrkiä myös säännöserusteisesti edistämään.”

”Valmiuslakityöryhmän käsityksen mukaan ministeriöiden hallinnonalansa ohjausta koskevaa sääntelyä tulisi täydentää säätämällä ministeriöille velvollisuus huolehtia toimialallaan varautumisen ohjauksesta, yhteensovittamisesta ja valvonnasta tarvittavissa määrin yhteistyössä/yhteistoiminnassa muiden ministeriöiden kanssa.”

Poikkihallinnollista ja eri toimialojen välistä yhteistyötä tulee edistää. Eri ministeriöiden välistä yhteistyötä varautumisen osalta tulee parantaa.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

-

Vähäkuopus Heikki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue